

NLDATA

Onze moderne samenleving is een data data-intensieve samenleving. De strijd tegen criminaliteit, de verbetering van gezondheidszorg, de vernieuwing van onderwijs, het detecteren van nep-nieuws of het nemen van maatregelen tegen klimaatverandering, het zijn voorbeelden van processen die efficiënter kunnen worden ingericht wanneer data op een veilige en vertrouwde manier kan worden gedeeld. Echter, in het verzamelen en gebruik van data lopen grote, vaak Amerikaanse, databedrijven voorop. Hun beslissingen bepalen in belangrijke mate de werking van de technologie en de impact daarvan op onze democratische samenleving. Hoewel ons land tot de top 3 van sterkste digitale data-economieën van Europa behoort, speelt de Nederlandse overheid hierin nagenoeg geen rol en ziet het zich pas vaak achteraf geconfronteerd met ethische of juridische complicaties.

Maar het delen van data is een complex thema waarin technologische mogelijkheden, juridische kaders en onderlinge afspraken een belangrijke rol spelen. De innovatieve positie van Nederland is daarom gebaat bij een *infrastructuur* waarin technologie voor het delen van data wordt samengebracht met een op de toekomst gerichte governance. Alleen op deze manier kan datadeling worden gebaseerd op maatschappelijke waarden als eerlijkheid, transparantie, betrouwbaarheid en vertrouwelijkheid. En met respect de soevereine mens. Een combinatie van hedendaagse technologieën maakt juist dat mogelijk.

Met dit document wordt de praktische ontwikkeling van NLDATA voorgesteld, een infrastructuur waarmee data veilig kan worden gedeeld en waarmee de kernwaarden van onze democratie vanaf de ontwerpfase worden ingebouwd. Verkenning van de juridische kaders afspraken over wie welke data, onder welke condities mag gebruiken en de technische ontwikkeling vinden plaats in de vorm van een publiek-private coalitie en in voortdurende interactie zodat opgedane kennis elkaar kan versterken.

De basis voor de NLDATA ligt onder meer in een combinatie van *Non-Fungible (niet-vervangbare) Tokens (NFT)* en *Smart Contracts*. Hiermee wordt het mogelijk om afzonderlijke datapunten (bijvoorbeeld een persoonsgegeven) te markeren met een unieke, onvervangbare en onuitwisbare code waardoor eigenaarschap (en daarmee restricties) van elk individueel datapunt wordt vastgelegd. NFT en Smart Contracts worden opgeslagen in de NLDATA blockchain die speciaal voor dit doel wordt ontwikkeld. Een combinatie van technologieën maakt het mogelijk om op voorhand vast te leggen wie welke data op welk moment en onder welke condities mag gebruiken. Zo kan er bijvoorbeeld duidelijk, transparant en onomstotelijk worden vastgelegd dat bepaalde informatie wél gebruikt mag worden door de brandweer in een levensreddende operatie, maar dat diezelfde data niet mag worden gebruikt door politie in een opsporingsonderzoek.

Zowel Blockchain als Smart Contracts en NFT zijn inmiddels beproefde technologieën maar in het kader van een nationale infrastructuur voor datadeling zijn ze niet eerder bij elkaar gebracht. NLDATA is een sector-overstijgende ontwikkeling die de basis vormt voor toepassingen als Privacy Enhancing Technologies en toekomstige Artificial Intelligence applicaties. Het kan worden ontwikkeld voor de Nederlandse overheid en haar directe partners maar kan ook zò worden ingericht dat bepaalde overheidsdata wordt samengebracht met data van daarbuiten. NLDATA sluit daarmee naadloos aan bij initiatieven als *NLAIC, Data Agenda Overheid* of *De overheid als datapartner* en draagt niet alleen bij aan structurele en duurzame economische groei, het draagt ook bij aan een betrouwbare en innovatiegerichte overheid.